

AE-485

Seat No. _____

B. Com. (Sem. VI) Examination

March - 2023

Management Accounting-2 : CE-303-A
(New Course)Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) જમણી બાજુના અંક જે તે પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.
(2) જરૂરી ગણતરી જવાબના ભાગરૂપે દર્શાવવી.

1 (અ) એક વસ્તુના ઉત્પાદન માટેનું પ્રમાણ મિશ્રણ નીચે મુજબ છે : 14

માલસામાન	કિલોગ્રામ	કિલોદીઠ કિંમત (રૂ.)
A	50	4
B	30	4
C	20	5

બગાડનું સામાન્ય પ્રમાણ દાખલ કરેલ એકમોના 10% જેટલું છે. તેની કોઈ ભંગાર કિંમત ઉપજતી નથી. ખરેખર ઉત્પાદન 8100 કિલોનું થયું.

ખરેખર માલસામાનની વપરાશ અને પડતર નીચે મુજબ હતી :

માલસામાન	કિલોગ્રામ	કિલોદીઠ કિંમત (રૂ.)
A	4800	4.50
B	3000	3.50
C	2200	4.50

ઉપરોક્ત માહિતી પરથી નીચેનાં વિચલનો ગણો :

- (1) માલસામાન ખર્ચ વિચલન
- (2) માલસામાન ભાવ વિચલન
- (3) માલસામાન મિશ્રણ વિચલન
- (4) માલસામાન ઉપજ વિચલન

અથવા

(અ) જય કંપની લિ.ની વસ્તુ-આ એકમદીઠ પ્રમાણિત કામદાર કલાકો અને 14

ચુકવણીના દર અંગેની માહિતી નીચે પ્રમાણે છે :

કામદારનો પ્રકાર	એકમદીઠ કલાકો	કલાકદીઠ દર (રૂ.)
કુશળ	10	30
અર્ધકુશળ	8	25
બિનકુશળ	16	10

ખરેખર ઉત્પાદન 100 એકમોનું થયું, જેના માટેના ખરેખર કામના કલાકો અને મજૂરી નીચે પ્રમાણે છે :

કામદારનો પ્રકાર	કુલ કલાકો	કુલ (રૂ.)
કુશળ	900	36,000
અર્ધકુશળ	840	12,600
બિનકુશળ	2,000	18,000

નીચેના વિચલનોની ગણતરી કરો :

- (1) મજૂરી ખર્ચ વિચલન
- (2) મજૂરી દર વિચલન
- (3) મજૂરી કાર્યક્ષમતા વિચલન
- (4) મજૂરી મિશ્રણ વિચલન

(બ) સાચો જવાબ પસંદ કરો.

4

(1) દાખલ કરેલ એકમદીઠ અંદાજિત પડતર _____ કહેવાય.

(અ) પ્રમાણ ભાવ

(બ) પ્રમાણ જથ્થો

(ક) પ્રમાણ પડતર

(ડ) ઉપરનામાંથી એકપણ નહિ

(2) કાર્યક્ષમતા વિચલનને નીચેના નામથી પણ ઓળખવામાં આવે છે.

(અ) બજેટ વિચલન

(બ) જથ્થા વિચલન

(ક) ખર્ચ વિચલન

(ડ) દર વિચલન

(3) એક કંપનીએ રૂ. 10,000માં 2,000 કિલોગ્રામ માલસામાન ખરીદ્યો. માલસામાન ભાવ વિચલન રૂ. +400 (અનુ.) હતું. માલસામાનનો પ્રમાણભાવ કિલોગ્રામ દીઠ _____ હોવો જોઈએ.

(અ) રૂ. 5.10

(બ) રૂ. 5.30

(ક) રૂ. 5.20

(ડ) રૂ. 5.40

(4) પ્રમાણ પડતર કરતાં ખરેખર પડતરનું વધી જવું એ _____ કહેવાય.

- (અ) અનુકૂળ વિચલન (બ) પ્રતિકૂળ વિચલન
(ક) અસામાન્ય વધારો (ડ) ઉપરનામાંથી એકપણ નહિ

2 (અ) નીચેની વિગતો પરથી વેચાણને લગતાં નીચેનાં વિચલનો શોધો. 14

- (1) વેચાણ મૂલ્ય વિચલન (2) વેચાણ કિંમત વિચલન
(3) વેચાણ જથ્થા વિચલન (4) વેચાણ-પેટા-જથ્થા વિચલન

વસ્તુ	પ્રમાણ		ખરેખર	
	જથ્થો (એકમો)	વેચાણ કિંમત (એકમદીઠ રૂ.)	જથ્થો (એકમો)	વેચાણ કિંમત (એકમદીઠ રૂ.)
A	200	30	160	30
B	400	16	240	18
C	1000	4	400	3.60
	1600		800	

અથવા

(અ) ધ્રુવ લિ.ની માર્ચ માસના પરોક્ષ ખર્ચની વિગતો નીચે મુજબ છે : 14

વિગત	પ્રમાણ	ખરેખર
કલાકો	36,000	40,000
ઉત્પાદન (એકમોમાં)	18,000	24,000
દિવસો	25	26
સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ (રૂ.)	72,000	80,000
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ (રૂ.)	36,000	50,000

નીચેનાં વિચલનો ગણો :

- (1) ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ વિચલન
(2) ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ ચુકવણી (દર) વિચલન
(3) ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ કાર્યક્ષમતા વિચલન
(4) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ વિચલન
(5) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ જથ્થા વિચલન
(6) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ કેલેન્ડર વિચલન

(બ) સાચો જવાબ પસંદ કરો.

3

- (1) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ વિચલન અંગે નીચેના પૈકી કયું વિધાન સાચું છે?
- (અ) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચનાં કાર્યક્ષમતા વિચલન હોઈ શકે નહિ.
- (બ) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચનાં વિચલનો શોધતાં વસૂલાતનો દર ગણવો જરૂરી નથી.
- (ક) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ હંમેશા સ્થિર રહેતો હોય છે, તેના વિચલનો હોઈ શકે નહિ.
- (ડ) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ બજેટ વિચલન એટલે બજેટ મુજબનો કુલ પરોક્ષ ખર્ચ અને ખરેખર થયેલ સ્થિર ખર્ચનો તફાવત.
- (2) જો ખરેખર વેચાણ એકમો 2500 એકમો, બજેટ મુજબ વેચાણ 2000 એકમો, ખરેખર એકમદીઠ નફો રૂ. 10 અને બજેટ મુજબ એકમદીઠ નફો રૂ. 8 હોય તો, વેચાણ ગાળા કિંમત વિચલન _____ હશે.
- (અ) - 10,000 (પ્રતિ.)   (બ) + 10,000 (અનુ.)
- (ક) + 5,000 (અનુ.)   (ડ) - 5,000 (પ્રતિ.)
- (3) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ જથ્થા વિચલન = _____.
- (અ) પ્રમાણ દર (બજેટ જથ્થો - ખરેખર જથ્થો)
- (બ) પ્રમાણ દર (ખરેખર જથ્થો - બજેટ જથ્થો)
- (ક) ખરેખર દર (બજેટ જથ્થો - ખરેખર જથ્થો)
- (ડ) ઉપરનામાંથી એકપણ નહિ

3 (અ) હાર્દિ મેન્યુ. કંપની લિ. તમને તેના ઉત્પાદન અંગે નીચેની માહિતી આપે છે :

વર્ષ	કુલ વેચાણ (રૂ.)	કુલ પડતર (રૂ.)
2020	4,50,000	4,05,000
2121	5,40,000	4,77,000

ઉપરની વિગતો પરથી નીચેના જવાબ ગણો :

- (1) નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર
- (2) સ્થિર ખર્ચ
- (3) જ્યારે વેચાણ રૂ. 4,05,000 હોય ત્યારે નફો
- (4) જ્યારે નુકસાન રૂ. 9,000 હોય ત્યારે વેચાણ
- (5) રૂ. 90,000 નફો કમાવવા માટે જરૂરી વેચાણ
- (6) સમતૂટ બિંદુ.

અથવા

4

(અ) ટૂંકનોંધ લખો.

14

- (1) સીમાંત પડતર પદ્ધતિના ફાયદા
- (2) ચાવીરૂપ પરિબલ
- (3) નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર

(બ) સાચો જવાબ પસંદ કરો.

4

- (1) જો નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર 60% હોય, સલામતીનો ગાળો 30% હોય અને વેચાણ રૂ. 3,00,000 હોય, તો નફો નીચે મુજબ થશે.

(અ) રૂ. 45,000   (બ) રૂ. 54,000

(ક) રૂ. 27,000   (ડ) રૂ. 18,000

- (2) નીચેના પૈકી નફો શોધવા માટેનું કયું સૂત્ર ખોટું છે?

(અ) નફો = ફાળો - સ્થિર ખર્ચ

(બ) નફો = વેચાણ - (સ્થિર ખર્ચ + ચલિત ખર્ચ)

(ક) નફો = વેચાણ - ચલિત ખર્ચ

(ડ) નફો = સલામતી ગાળો $\times$ પી.વી. ગુણોત્તર

- (3) જો નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર 50% હોય, સલામતી ગાળો 40% હોય અને વેચાણ રૂ. 50,000 હોય, તો સ્થિર ખર્ચ કેટલા રૂપિયા હશે?

(અ) રૂ. 25,000   (બ) રૂ. 20,000

(ક) રૂ. 15,000   (ડ) રૂ. 10,000

- (4) ફાળો = _____.

(અ) સ્થિર ખર્ચ + નફો

(બ) સ્થિર ખર્ચ - ખોટ

(ક) વેચાણ કિંમત - ચલિત ખર્ચ

(ડ) ઉપરના બધા જ

- 4 (અ) સાન્વી કંપની લિ. એક યંત્ર ખરીદવા માંગે છે. રૂ. 7,50,000ની કિંમતનું 14 એક એવા બે યંત્રો A અને B પ્રાપ્ય છે. દરેક યંત્રનું અંદાજિત આયુષ્ય પાંચ વર્ષનું છે. ભંગાર કિંમત નથી. કંપનીનો નિયત વળતર દર 10% છે. કંપનીને લાગુ પડતો કરવેરાનો દર 50% છે. બંને યંત્રોની ઘસારો અને કરવેરા પહેલાની અંદાજિત કમાણી નીચે મુજબ છે :

વર્ષ	યંત્ર-A (રૂ.)	યંત્ર-B (રૂ.)
1	6,00,000	3,60,000
2	3,90,000	3,00,000
3	2,70,000	3,90,000
4	3,00,000	2,10,000
5	2,10,000	1,80,000

નીચે દર્શાવેલી રીતોનો ઉપયોગ કરી સૌથી નફાકારક યંત્રની પસંદગી કરો.

- (1) પરત આપ સમય
- (2) સરેરાશ વળતર દર
- (3) ચોખ્ખું વર્તમાન મૂલ્ય

વાર્ષિક 10%ના વટાવ પરિબળે રૂ. 1નું વર્તમાન મૂલ્ય પ્રથમ પાંચ વર્ષ માટે અનુક્રમે 0.909, 0.826, 0.751, 0.683 અને 0.621 છે.

અથવા

- (અ) તેજસ કંપની હાલ જે કામ મજૂરો દ્વારા થાય છે તે કરવા માટે એક યંત્ર 14 ખરીદવાની વિચારણા કરે છે. તે અંગે બે વિકલ્પ છે. A-યંત્ર અને B-યંત્ર નીચેની માહિતી પરથી તમારે -

- (1) રોકાણ પરત મુદત તથા
- (2) મૂળ રોકાણ પર વળતરનો દર શોધવાનો છે.

વિગત	યંત્ર-A	યંત્ર-B
યંત્રનું અંદાજિત આયુષ્ય	4 વર્ષ	5 વર્ષ
યંત્રની કિંમત	રૂ. 1,20,000	રૂ. 2,25,000
માલસામાનનો ખર્ચ	રૂ. 15,000	રૂ. 18,000
અતિરિક્ત નિભાવ ખર્ચ	રૂ. 30,000	રૂ. 37,500
બગાડમાં અંદાજિત બચત	રૂ. 20,000	રૂ. 25,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરીમાં બચત :		
બિનજરૂરી કર્મચારી	150	225
કર્મચારી દીઠ મજૂરી	રૂ. 800	રૂ. 800

નફા પર કરવેરાનો દર 50% છે. તમે કયા યંત્રની ભલામણ કરશો? શા માટે?

(બ) સાચો જવાબ પસંદ કરો.

3

(1) નીચેની માહિતી પરથી પરત આપ સમય શોધો.

મૂડી રોકાણ..... રૂ. 5,00,000

કરવેરાનો દર 50%

20% ઘસારા બાદ નફો ..... રૂ. 50,000

(અ) 4 વર્ષ

(બ) 5 વર્ષ

(ક) 10 વર્ષ

(ડ) 8 વર્ષ

(2) મૂડી રોકાણ અંગેની દરખાસ્તોનું મૂલ્યાંકન કરતી વખતે _____ પદ્ધતિમાં નાણાંના સમય મૂલ્યને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે.

(અ) ચોખ્ખા વર્તમાનમૂલ્યની

(બ) પરત આપ સમયની

(ક) સરેરાશ વળતર દરની

(ડ) ઉપરના પૈકી એકપણ નહિ

(3) એક પ્રોજેક્ટનું ચોખ્ખું વર્તમાન મૂલ્ય 10%ના વટાવ પરિબળ મુજબ + 10,000 (અનુકૂળ) તથા 20%ના વટાવ પરિબળ મુજબ - 15,000 (પ્રતિ.) છે. આંતરિક બળતર દર _____ થશે.

(અ) 14%

(બ) 18%

(ક) 10%

(ડ) 16%

ENGLISH VERSION

- Instruction:** (1) Figures on right side indicate marks of question.
 (2) Necessary calculation is a part of your answer.

- 1 (A) The standard mix of a product is as follows:

14

Material	kgs.	Price per kg./(Rs.)
A	50	4
B	30	4
C	20	5

The standard loss in production is 10% of input units. There is no scrap value. Actual production of the product was 8,100 kgs.

Actual consumption of material and cost were as follows:

Material	kgs.	Price per kg./(Rs.)
A	4800	4.50
B	3000	3.50
C	2200	4.50

Calculate the following variances :

- (1) Material cost variance
- (2) Material price variance
- (3) Material mix variance
- (4) Material yield variance

OR

- (A) The standard labour hours and rate per unit of Article-A 14 of Jay Co. Ltd. were as under:

Type of workers	Per unit Hours	Rate per hour (Rs.)
Skilled	10	30
Semi skilled	8	25
Unskilled	16	10

The actual production was 100 units of 'A' for which actual hours worked and wages are given below:

Type of workers	Total Hours	Total (Rs.)
Skilled	900	36,000
Semi skilled	840	12,600
Unskilled	2,000	18,000

Calculate the following variances:

- (1) Labour cost variance
  - (2) Labour rate variance
  - (3) Labour efficiency variance
  - (4) Labour mix variance
- (B) Select the correct answer.

4

- (1) The expected cost per unit of input are called _____.
 (A) Standard Price   (B) Standard Quantity
 (C) Standard Cost   (D) None of the above
- (2) The efficiency variance is also known as _____.
 (A) Budget variance   (B) Quantity variance
 (C) Spending variance   (D) Rate variance
- (3) The company purchased 2000 kgs. of material for Rs. 10,000. The material price variance was +400 (F). The standard price of material per kg. is _____.
 (A) Rs. 5.10   (B) Rs. 5.30
 (C) Rs. 5.20   (D) Rs. 5.40
- (4) Excess of actual cost over standard cost is a _____.
 (A) Favourable variance   (B) Unfavourable variance
 (C) Abnormal gain   (D) None of the above

- 2 (A) Find out the sales variances from the information given below: 14

- (1) Sales value variance   (2) Sales price variance
 (3) Sales volume variance   (4) Sales sub-volume variance

Item	Standard		Actual	
	Quantity Units	Sales value per unit (Rs.)	Quantity Units	Sales value per unit (Rs.)
A	200	30	160	30
B	400	16	240	18
C	1000	4	400	3.60
	1600		800	

OR

- (A) The details of overheads for March month of Dhruv Ltd. are as under: 14

Particulars	Standard	Actual
Hours	36,000	40,000
Production (units)	18,000	24,000
Days	25	26
Fixed overheads (Rs.)	72,000	80,000
Variable overheads (Rs.)	36,000	50,000

Calculate the following variances:

- (1) Variable overheads cost variance
- (2) Variable overheads expenditure (rate) variance
- (3) Variable overheads efficiency variance
- (4) Fixed overheads cost variance
- (5) Fixed overheads volume variance
- (6) Fixed overheads calender variance

(B) Select the correct answer:

3

(1) Which of the following statements is correct as regards fixed overhead variances?

(A) There can be no efficiency variance in fixed overheads.

(B) While computing fixed overheads variances, it is not necessary to work out recovery rate.

(C) As fixed overhead always remains fixed, there can be no variance as regards fixed overheads.

(D) Fixed overheads budget variance is the difference between total fixed overheads as per budget and actual fixed overheads.

(2) If actual sales is 2500 units, budgeted sales is 2000 units, actual profit per unit is Rs. 10 and budgeted profit per unit Rs. 8, what will be sales margin price variance?

(A) - 10,000 (U)

(B) + 10,000 (F)

(C) + 5,000 (F)

(D) - 5,000 (U)

(3) Fixed overheads volume variance = _____.

(A) Standard Rate (Budgeted Quantity - Actual Quantity)

(B) Standard Rate (Actual Quantity - Budgeted Quantity)

(C) Actual Rate (Budgeted Quantity - Actual Quantity)

(D) None of the above

- 3 (A) Hardi Mfg. Co. Ltd. provides the following information 14
relating to its production:

Year	Total Sales (Rs.)	Total Cost (Rs.)
2020	4,50,000	4,05,000
2121	5,40,000	4,77,000

Calculate:

- (1) Profit Volume Ratio
- (2) Fixed Expenses
- (3) Profit when sales are Rs. 4,05,000
- (4) Sales when losses are Rs. 9,000
- (5) Sales to earn profit of Rs. 90,000
- (6) Break-even point.

OR

- (A) Write short notes on: 14

- (1) Advantages of Marginal Costing
- (2) Key Factor
- (3) Profit-volume Ratio

- (B) Select the correct answer: 4

- (1) If PV ratio is 60%, Margin of safty is 20% and sales is Rs. 3,00,000, the profit will be as under:

- (A) Rs. 45,000   (B) Rs. 54,000
(C) Rs. 27,000   (D) Rs. 18,000

- (2) Which of the following formula is false, to find out the profit?

- (A) Profit = Contribution – Fixed cost
(B) Profit = Sales – (Fixed cost + Variable cost)
(C) Profit = Sales – Variable cost
(D) Profit = Margin Safety × P.V. Ratio

(3) If PV ratio is 50%, Margin of safety is 40% and sales is Rs. 50,000, Fixed cost will be of how much rupees?

(A) Rs. 25,000

(B) Rs. 20,000

(C) Rs. 15,000

(D) Rs. 10,000

(4) Contribution = _____.

(A) Fixed Cost + Profit

(B) Fixed Cost – Loss

(C) Selling Price – Variable cost

(D) All of the above

4 (A) Sanvi Co. Ltd. is considering to purchase a machine. 14

Two machine viz. 'A' and 'B' are available, each costing Rs. 7,50,000. An estimated life of each machine is 5 years. There is no scrape value. The company's required rate of return is 10%. The tax rate applicable to the company is 50%. The expected earning before depreciation and taxes for the two machines are as follows:

Year	Machine-A (Rs.)	Machine-B (Rs.)
1	6,00,000	3,60,000
2	3,90,000	3,00,000
3	2,70,000	3,90,000
4	3,00,000	2,10,000
5	2,10,000	1,80,000

Select the most profitable machine using the following methods:

- (1) Pay-back Period
- (2) Average Rate of Return
- (3) Net Present Value

The present value of Re. 1 at the discount rate of 10% for the five years is Rs. 0.909, 0.826, 0.751, 0.683 and 0.621.

OR

- (A) Tejas Co. is considering purchase of a new machine which will carry out some operations performed by labour. 'A' and 'B' are alternative models. From the following information you are required to find out :

14

- (1) Pay-Back Period
- (2) Rate of Return on original investment.

Particulars	Machine-A	Machine-B
Estimated life of Machine	4 years	5 years
Cost of Machine	Rs. 1,20,000	Rs. 2,25,000
Cost of indirect material	Rs. 15,000	Rs. 18,000
Additional cost of maintenance	Rs. 30,000	Rs. 37,500
Estimated Savings in scrap	Rs. 20,000	Rs. 25,000
Savings in direct wages:		
Employees not required	150	225
Wages per employee	Rs. 800	Rs. 800

Taxation is to be regarded as 50% of profit, which machine would you recommend? Why?

(B) Select the correct answer:

(1) Calculate Pay Back Period:

Capital Investment..... Rs. 5,00,000

Tax Rate 50%

Profit after 20% depreciation ..... Rs. 50,000

(A) 4 years   (B) 5 years

(C) 10 years   (D) 8 years

(2) While evaluating capital investment proposals, the time value of money is considered in cash of _____.

(A) Net Present Value method

(B) Pay-Back Period method

(C) Average Rate of Return method

(D) None of the above:

(3) A projects net value is + 10,000 (F.) at 10% discount factor and - 15,000 (Un.) at 20% discount factor. Internal Rate of Return will be _____.

(A) 14%   (B) 18%

(C) 10%   (D) 16%